W.J. Sluiman

HET MAAIDORSEN OP EEN GRONINGS AKKERBOUWBEDRIJF IN 1962

Interne Nota No. 84

Maart 1963

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - 's-Gravenhage - Tel. 61.41.61
Niet voor publikatie - Nadruk verboden

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1. Inleiding	5
2. Enkele bedrijfsgegevens	6
3. De werkwijze bij het maaidorsen	7
4. Het verzamelen van het stro	7
5. Het arbeidsverbruik	8
6. Het weer en het aantal maaidorsuren	10
7. De opbrengsten	12
8. Samenvatting	13
9. Bijzonderheden per perceel	14
Tabel 1. Overzicht van de gewerkte uren per ha	9
Tabel 2. Opbrengst graan in 1962	12
Tabel 3. Opbrengst stro in 1962	12
Grafiek 1. Aantal maaidors-uren per dag	11
Grafiek 2. Neerslaghoeveelheden in uren per dag te Roodeschool	11
Plattegrond van het bedrijf	16

1. Inleiding

Dit verslag omvat een weergave van de arbeid, die is besteed aan de graanoogst in 1962 op bedrijf No. 1616.

Dit bedrijf is gelegen enkele kilometers ten noordoosten van Roodeschool, onder Oudeschip, en neemt deel aan de L.E.I.-administratie in het kader van een door het P.A.W. ingesteld onderzoek op bedrijven met bijzondere bedrijfssystemen.

Behalve de financiële administratie wordt hier tot op een kwartier nauwkeurig aantekening gehouden van de tijd die door elke werknemer wordt besteed aan de verschillende werkzaamheden. Ook noteert de boer bij deze urenopgave per werkzaamheid steeds het perceel waar deze werkzaamheden worden verricht. Zodoende kan thans worden beschikt over een uitvoerige documentatie betreffende de tijdsaanwending per gewas per perceel op dit bedrijf.

Uit deze administratie, die begon op 1 maart 1962, is nu dit gedeelte gelicht dat betrekking heeft op de graanoogst in dit jaar met de bedoeling een inzicht te geven omtrent het arbeidsverbruik bij het werken met de maaidorsmachine.

Vooral de ervaringen opgedaan onder de uitzonderlijke omstandigheden van het jaar 1962, waardoor de graanoogst op een veel later tijdstip dan normaal moest plaatshebben en dan nog ongunstige weersomstandigheden, kunnen bijzonder waardevol zijn. Deze kunnen immers een waarschuwing inhouden voor te optimistische stemmingen ten aanzien van de invoering van het volledige maaidorsen op de akkerbouwbedrijven in het noorden van het land. Op Groningse bedrijven wordt doorgaans 60-70% van de oppervlakte bouwland met een graangewas beteeld en deze grote oppervlakte graan moet worden geoogst op de vrij zeldzame zomerse dagen in augustus en in september.

Het zijn vooral de invloed van de weersomstandigheden op de arbeidsaanwending en het aantal voor maaidorsen en stro persen geschikte dagen, die een onzekere factor vormen bij het opstellen van begrotingen. In 1962 werden reeds door de R.L.V.D. in samenwerking met andere instellingen enkele gegevens verzameld omtrent de in het oogstseizoen voor maaidorsen geschikte dagen. Maar zelfs met de gedurende een reeks van jaren door verschillende personen verrichte waarnemingen blijft het moeilijk een prognose te geven van de werkomstandigheden op het veld in het noorden van het land. Vooral in het noordoosten zijn immers de wisselingen in de klimatologische omstandigheden van jaar tot jaar groot.

Men doet er daarom goed aan steeds rekening te houden met de beperkte mogelijkheden voor het maaidorsen in een ongunstig jaar, zoals 1962 was, en niet zonder meer uit te gaan van genormaliseerde of "gemiddelde" omstandigheden.

2. Enkele bedrijfsgegevens

Het bedrijf is groot 55,62 ha, waarvan 1,80 ha bestaat uit kunstweide en 2,25 ha uit grasland en dijken.

Het bouwplan bestond in 1962 uit:

wintertarwe	5,34 ha
zomertarwe	14,00 "
haver	10,58 "
wintergerst	6,18 "
zomergerst	1,31 "
totaal graan	37,41 ha
suikerbieten	2,03 "
pootaardappelen	11,92 "
cons.aardappelen	0,21 "
totaal bouwland	51,57 ha

Een overzicht van de verkavelingstoestand wordt gegeven op blz. 16 van dit verslag.

De grootste afstand van de boerderij tot de percelen, die rondom de boerderij liggen, is 600 à 700 m; 10 ha bouwland ligt in de Koningin Emmapolder, de afstand tot de buitendijk bedraagt ± 1800 m. Het transport naar de percelen geschiedt via een onverharde laan.

Tenslotte zijn nog twee percelen bouwland in gebruik, beide op een afstand van ± 4 km en bereikbaar over een verharde weg maar met slecht wegdek. Hierover kan slechts langzaam worden gereden, vooral met volle wagens. Op het bedrijf zijn 3 arbeiders in vaste dienst, een oudere man van boven 65 jaar heeft zo nu en dan meegewerkt in de oogsttijd.

De boer fungeert zelf als invaller, terwijl gedurende de graanoogst een schoolgaande zoon heeft meegeholpen. Een andere zoon, die in militaire dienst is, heeft ook gedurende enkele weken kunnen assisteren.

Een groot gedeelte van deze mankracht werd evenwel opgeeist door de oogst en de verwerking van de 12 ha pootaardappelen en de bieten; van de aardappelen werd 1½ ha door derden gerooid.

Op het bedrijf waren aanvankelijk 2 trekkers aanwezig: een Farmall S B M, waarmee het de bedoeling was o.a. het graantransport te verzorgen; een Mc. Cormick D 430 bestemd voor o.m. het aardappelrooien. In de loop van september is een derde trekker bijgekocht, nl. een David Brown-diesel.

Voor de graanoogst werd dit jaar voor het eerst een nieuwe zelfrijdende maaidorser, merk Braud, met een snijbreedte van 2,50 m, in gebruik genomen. De machine is voorzien van een voorraadtank voor maximaal 17 hl. Het zaad wordt vervoerd naar de schuur met een kipwagen. Het wordt los gestort op de vloer vanwaar het binnen 2 x 24 uur wordt weggehaald door de coöperatie.

Het stro wordt geperst met een Bamford-hogedruktouwpers, aangedreven door de aftakas van de trekker, en die pakken stro levert in de maat 45 x 40 cm.

Voorts is een harkkeerder, merk PeZet aanwezig voor het keren en harken van stro.

3. De werkwijze bij het maaidorsen

Een van de arbeiders is opgeleid voor het bedienen van de maaidorser. Deze man heeft dan ook steeds met de machine gereden, en moest tevens zorgen voor het onderhoud. Alleen op rusttijden werd hij vervangen door een van de zoons of door de boer zelf.

Het afvoeren van het zaad werd verricht door een van de zoons. De organisatie liep evenwel niet steeds naar wens, omdat zich moeilijkheden voordeden bij het kippen van de volle graanwagen, waarvan de hefcylinder aanvankelijk niet voldeed.

Het was niet mogelijk met de Farmall een geheel gevulde wagen snel leeg te kippen. Het gevolg was dat er vaker heen en weer gereden moest worden met wagens, die maar tot een derde of tot de helft konden worden gevuld. De graanafvoer heeft zodoende langer geduurd dan normaal noodzakelijk zou zijn geweest met volle graanwagens.

Bij het maaidorsen en het afvoeren van het graan en stro heeft de andere zoon dikwijls geassisteerd; in de eerste plaats om ervaring op te doen, maar daarnaast ook om onder de gegeven minder gunstige omstandigheden het werk toch voortgang te doen vinden wanneer zich moeilijkheden voordeden. Om te kunnen doordraaien heeft de boer gemeend feitelijk steeds een man te veel hierbij te moeten inzetten. De nog vrij ruime arbeidsbezetting liet dit ook wel toe, dank zij de aanwezigheid van de beide zoons, die normaal niet tot de vaste kern van het bedrijf behoren.

4. Het verzamelen van het stro

In de regel werd het stro rechtstreeks op de wagen geperst. Een man bediende de pers en 2 mannen stapelden de stropakken op de achter de pers gekoppelde wagen. Bij deze laatsten bevond zich dikwijls de oudere arbeider. Het bleek wel, dat de aanvoer van strobalen op de wagen bij het rijden in de 3e versnelling voor een man te groot was om het stro in een normaal tempo in lagen van zes te stapelen; dit werd bovendien bemoeilijkt door het schommelen van de wagen. Ook het stapelen door 2 mannen had zijn bezwaren. Hoewel deze dan het tempo van de pers gemakkelijk konden bijhouden, slingerde de wagen te veel, waardoor de pers vrij veel te verduren kreeg. Ook gaf het keren van de sleep en het weer voorrijden telkens nogal veel tijdverlies. Tenslotte is gebleken dat de sleep vooral op nat land al spoedig te zwaar wordt en moeilijk trekt wegens insporing.

Deze werkwijze die tot het einde toe gehandhaafd bleef, gaf derhalve uiteindelijk geen voldoening. Aangezien het erom ging zoveel mogelijk stro per rit mee te nemen werd echter niet zozeer gelet op het hoge aantal manuren dat hiermee gepaard ging. Op de meeste percelen werd het stro voor het persen eenmaal gekeerd. Het stro werd in de schuur opgetast, doch niet nageventileerd. Achteraf bezien was dit wel nodig geweest voor het verkrijgen van een beter produkt. Een bijkomstigheid is nog: op welke wijze kan het vochtgehalte van het stro, dat van het veld komt, snel worden bepaald, zodat vastgesteld kan worden of ventileren gewenst is en hoe lang ventilatie nodig is.

5. Het arbeidsverbruik

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de bestede uren per ha. Onderscheiden zijn de werkzaamheden: kanten zichten, het maaidorsen, het afvoeren van het graan, het persen en het afvoeren en lossen van het stro en het harkkeren. Het was niet mogelijk de uren voor het persen en het transport van het stro afzonderlijk weer te geven.

In de uren zijn begrepen de voorbereidingstijd voor het werk, de rijtijden heen en terug naar de percelen, korte oponthoud- en schoonmaaktijden op het perceel, het overpersen van losgeraakte strobalen in de schuur enz. In de weergegeven uren is niet begrepen de tijd die werd besteed aan het bedrijfsklaar houden van maaidorser, pers en trekkers, zoals smeren, reinigen en repareren op de boerderij. Ook de uren besteed aan bewaring van het graan zijn hierbij niet begrepen.

Er blijkt geen grote variatie te bestaan in de maaidorstijd per perceel. Wel kan geconstateerd worden dat sneller gewerkt werd op de tarwepercelen dan op de zwaar gelegerde haverpercelen en dat het maaidorsen van de gerst langer heeft geduurd, doordat hierin werd begonnen en zich daar de meeste moeilijkheden voordeden. Vooral op perceel 7, zomergerst, is een abnormaal hoog aantal uren besteed.

Het werk moest op de meeste percelen herhaaldelijk worden onderbroken wegens regen en naar sommige percelen heeft men op 4 verschillende dagen moeten rijden. Al deze extra rijtijd, het vaker in werking stellen van de machine en oponthoud door veelal slechte ligging van de over het algemeen zware gewassen hebben de gewerkte uren nadelig beïnvloed. Vooral de haver was zo sterk gelegerd dat het scheppen van grond onvermijdelijk was en het kostte daarom veel tijd de machine weer van verontreinigingen te ontdoen.

Op blz.14 en volgende zijn een aantal bijzonderheden per perceel vermeld.

Gemiddeld werden 4,1 manuren per ha besteed aan maaidorsen.

De totale verwerking van de graanoogst heeft dit jaar 22,8 manuren per ha gevergd. Al betekent dit reeds een aanzienlijke arbeidsbesparing ten opzichte van de traditionele oogstmethode: zichten - hokken - inhalen, waarmee op dit bedrijf in 1956 nog ruim 40 manuren gemoeid waren, toch moet deze tijdwinst nog onbevredigend worden genoemd, gezien het grote risico van opbrengstvermindering.

Wel is deze door mechanisatie van de graanoogst verkregen tijdwinst van gunstige invloed geweest op de pootaardappeloogst. Voor het rapen van 1½ ha met de lichter gerooide aardappelen is los personeel aangetrokken, de overige ruim 10 ha zijn machinaal gerooid door eigen mensen. Zelfs zou men, achteraf bezien, nog wel 3 ha aardappelen meer hebben kunnen rooien.

De tijd, die nodig was voor het onderhoud van de maaidorser en de pers, voor het verrichten van reparaties en het aanbrengen van betere voorzieningen, is afzonderlijk door de deelnemer genoteerd.

Deze uren zijn niet begrepen in de uren per ha van tabel 1. Het verzorgen van de maaidorser vergde soms enkele uren per dag en gemiddeld (gerekend over de gehele periode) ± 15 uren per week. De hieraan be-

OVERZICHT VAN DE GEWERKTE UREN PER HA
MAAIDORSEN GRAAN

Tabel 1

edrijf o.	Gewas	Perceel No.	Opp. ha	Kanten zichten mu	Maai-dorsen mu	Transport graan mu	Transport graan tu	Stro persen en afvoer stro mu	Stro persen en afvoer stro tu	Keren stro mu	Keren stro tu	Totaal per ha mu	Totaal per ha tu	Type maaidors-machine en pers	Afstand tot boerderij in meters
616	W.gerst	9	3,46	0,9	4,4	4,4	3,8	2,9	0,9	0,3	0,3	12,9	5,0	Braud	350
		11	1,13	2,2	4,6	6,2	3,5	20,2	10,5	14,6	0,9	47,8	14,9	zelfrijdend	4500
		12	1,59	1,6	5,0	5,2	4,4	20,2	10,5			32,0	14,9	2,50 m	4000
	Totaal 3 percelen		6,18	1,4	4,6	4,9	3,9	10,5	5,1	2,8	0,3	24,2	9,3	met graantank Bamford hogedrukpers	
	Z.gerst	7	1,31	0,7	9,0	7,2	7,2	6,5	3,8	0,8	0,8	24,2	11,8		100
	Haver	15	3,52	1,2	4,7	4,0	4,0	7,7	2,0	0,4		18,0	6,0		1400
		10	3,49	1,2	4,7	3,7	3,7	11,3	4,1			20,9	7,8		500
		16	3,57	1,2	4,4	4,6	4,6	18,3	4,9	0,6	0,6	29,1	10,1		1600
	Totaal 3 percelen		10,58	1,2	4,6	4,1	4,1	12,5	3,7	0,3	0,2	22,7	8,0		
	W.tarwe	4	5,87	1,0	3,7	2,5	2,5	12,6	2,6			19,8	5,1		500
	Z.tarwe	14	2,40	1,3	3,3	3,7	3,7	13,2	5,7	0,6	0,6	22,1	10,0		1150
		1	5,26	1,3	3,2	3,0	3,0	14,2	3,6	2,4	0,6	24,1	7,2		100
		8	4,09	1,3	3,5	4,0	3,1	13,0	3,2			21,8	6,3		100
		6	1,72	1,3	2,5	2,8	2,8	19,5	3,2	0,9	0,9	27,0	6,9		300
	Totaal 4 percelen		13,47	1,3	3,2	3,4	3,1	14,3	3,8	1,2	0,4	23,4	7,3		
	Totaal graan		37,41	1,2	4,1	3,9	3,6	12,6	3,8	1,0	0,3	22,8	7,7		
605	W.tarwe	3 perc.	12,87	1,2	2,9	1,5	0,7	9,3	2,8			14,9	3,5	Braud	gem. 700
	Z.gerst	1 perc.	5,37	1,1	2,1	0,4	0,4	4,0	1,5			7,6	1,9	zelfrijdend	550
	Haver	2 perc.	8,25	2,4	3,0	2,4	1,7	11,3	3,4			19,1	5,1	2,50 m	gem. 1000
	Totaal graan		26,49	1,6	2,8	1,5	0,9	8,8	2,7			14,7	3,6	met graantank Welcher hogedrukpers	
434	W.tarwe	2 perc.	3,22	3,7	3,1	3,1	2,2	6,8 1)	1,2			16,7	3,4	Claas	gem. 600
	Z.tarwe	6 perc.	11,37	4,1	2,7	2,7	1,5	6,8 1)	1,2			16,3	2,7	Super SF	gem. 350
	Z.gerst	2 perc.	6,80	2,7	3,0	3,0	2,4	6,2 1)	0,9			14,9	3,3	8½-vts.	gem. 2700
	Haver	4 perc.	7,00	1,7	2,4	2,4	1,9	4,7 1)	1,2	0,7	0,7	11,9	3,8	met graantank	gem. 750
	Totaal graan		28,39	3,1	2,8	2,7	1,9	6,1 1)	1,3	0,2	0,2	14,9	3,2		

01 1) Stro persen door derden.

stede tijd was volgens de boer absoluut noodzakelijk en de voor veldwerkzaamheden dikwijls voorgekomen onwerkbare dagen hebben hierop geen invloed gehad.

Op de tijd, die werd besteed aan onderhoud, was ook de constructie van de maaidorser van invloed. Het smeren en schoonmaken van deze machine wordt door de in het algemeen slechte toegankelijkheid tamelijk bemoeilijkt en goed onderhoud is daarom zeer tijdrovend.

Op twee andere L.E.I.-bedrijven in Noord-Groningen waar eveneens gemaaidorst werd, beliep het aantal verzorgingsuren van de maaidorser en pers gemiddeld plm. 10 uren per week (gerekend over het aantal weken waarin de machines gebruikt werden).

Ter vergelijking zijn in tabel 1 ook de gewerkte uren van beide andere bedrijven vermeld. Bedrijf 1605 ligt eveneens onder Oudeschip en bedrijf No. 1434 bij Termunten. Op deze bedrijven werden geen notities van de uren per perceel gemaakt, doch wel per gewas.

Bedrijf 1605 beschikt zelf over een pers; op bedrijf 1434 wordt het stro geperst door een loonwerker.

De bedrijven 1616 en 1605 reden dit jaar beide voor het eerst met de Braud-maaidorser. Voor bedrijf 1434 was dit jaar het tweede gebruiksjaar van de Claas; hier werd echter ook voor het eerst gewerkt met een graantank. Voorts beschikt bedrijf 1434 over een graandrooginstallatie in de schuur, terwijl het graan op bedrijf 1605 evenals bij bedrijf 1616 los in de schuur wordt gestort, vanwaar het wordt weggehaald door de coöperatie.

6. Het weer en het aantal maaidorsuren

Door de abnormale weersomstandigheden in 1962 kon het graan eerst 3 à 4 weken later dan wanneer het normaal maairijp zou zijn geweest worden geoogst. De daardoor verlate graanoogst viel voorts in een periode, waarin het weer allerminst geschikt was om te oogsten.

Eerst op maandag 20 augustus werd een begin gemaakt met het maaidorsen van het eerste perceel wintergerst. De laatste wagens met stro werden gelost op 16 oktober, zodat de gehele graanoogst ruim 8 weken heeft geduurd.

Meestal werd op de zaterdagen door de arbeiders niet gewerkt. Wel reden de boer en zijn zoons en ook de chauffeur van de maaidorsmachine op de zaterdagen met geschikt weer door met maaidorser en pers. In totaal werd ruim 37 ha graan gemaaidorst op het bedrijf. Tussentijds is ook op een naburig bedrijf hulp verleend door plm. 10 ha haver, dat zwaar gelegerd was, te maaidorsen; het stro hiervan werd ook geperst en binnengehaald.

Gedurende de laatste 10 dagen van augustus, toen de gerst rijp begon te worden, viel er in Roodeschool ruim 30 mm regen; daarop volgden 10 dagen met 53 mm en nog eens 10 dagen (het was toen dus reeds half september) met ruim 25 mm neerslag. Na 18 september regende het niet zulke grote hoeveelheden meer, maar flink drogen deed het ook niet en toen stond er nog plm. 25 ha graan op wortel. De eerste 10 dagen van oktober brachten opnieuw meer dan 20 mm regenval, waarvan 17 mm viel op 3 oktober, de rest over enkele dagen verdeeld.

In totaal werd gedurende de periode augustus, september tot half oktober op 25 dagen de maaidorser gebruikt. Dit wil echter niet zeggen dat deze 25 dagen steeds geschikt waren om te maaidorsen. Vooral in de haver en tarwe was men door de nood steeds gedwongen te beginnen, op elke dag wanneer het enigszins mogelijk was, hoewel het gewas niet droog was.

Van de 75 dagen vanaf 1 augustus waren op dit bedrijf in elk geval 50 dagen totaal ongeschikt voor het maaidorsen, maar op de overige dagen was het veelal eveneens niet voldoende drogend om een goed produkt in de tank te krijgen.

Doordat op het bedrijf nog een vrij groot aantal mensen aanwezig was, kon op de dagen waarop gemaaid werd soms ook stro geperst worden en binnengehaald.

Op 5 dagen werden op het bedrijf ongeveer 10 uren achtereen gemaaidorst, d.w.z. inclusief het oponthoud, op de andere dagen was dit aantal uren minder dan 7.

In grafiek 1 is een beeld gegeven van het aantal maaidorsuren per dag op het bedrijf. De uren gedurende welke bij anderen is gewerkt zijn hierbij niet opgenomen. Daaronder is in grafiek 2 een overzicht gegeven van de per etmaal afgetapte regenhoeveelheden in Roodeschool van half augustus tot half oktober. Deze gegevens werden verstrekt door het K.N.M.I. te De Bilt.

Grafiek 1

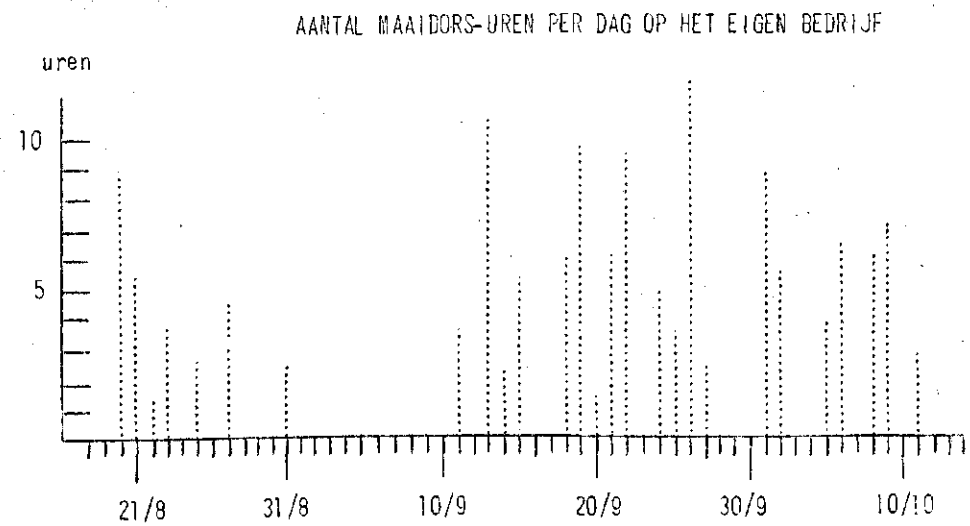

Grafiek 2

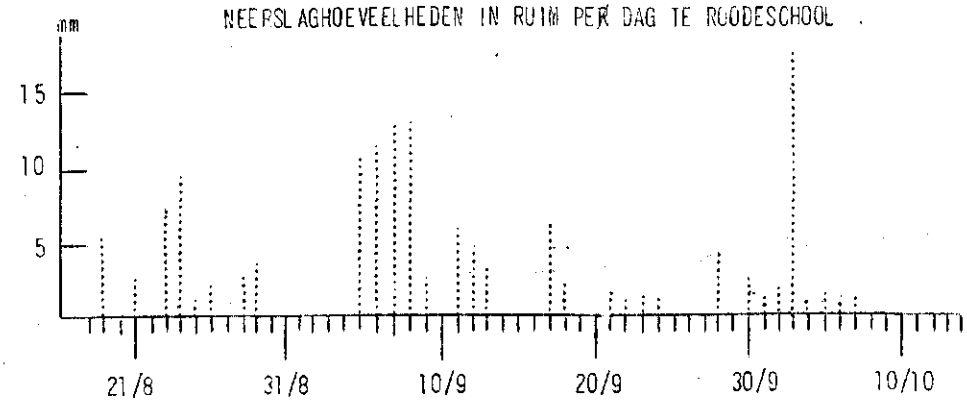

7. De opbrengsten

Het natte graan, dat los gestort werd in de schuur, werd steeds enige dagen later opgehaald en vervoerd naar de drooginrichting van de coöperatie. Van alle afgeleverde partijen werden de brutohoeveelheden en de vochtgehaltes vastgesteld.

In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de graanopbrengst per gewas, omgerekend per ha, het gemiddelde vochtpercentage en van de vracht- en droogkosten per 100 kg gedroogd produkt.

Tabel 2

OPBRENGST GRAAN IN 1962

Gewas	Opp. ha	Opbrengst in kg per ha		Gem. vocht-percentage	Kosten in gld. per 100 kg nettoprodukt		
		bruto	netto		drogen en schonen	vracht	korting
W.gerst	6,18	4630	4270	22,3	1,38	0,85	-
Z.gerst	1,31	6020	5200	27,9	2,60	0,80	-
Haver	10,58	3900	3650	23,3	1,15	0,92	0,24
Tarwe	19,34	4310	3850	25,7	1,75	0,92	0,17

Het stro, dat op het land werd geperst, is enige tijd in de schuur bewaard. Het werd in verschillende partijen afgeleverd en vervoerd naar de coöperatieve fabriek. Per vracht en per soort zijn vastgesteld: het brutogewicht, het vochtgehalte en de daarmee overeenkomstige kwaliteitskortingen, en de vrachtkorting in verband met afwijkende gemiddelde pakgewichten.

Van de stro-opbrengst per gewas wordt in tabel 3 een overzicht gegeven.

Tabel 3

OPBRENGST STRO IN 1962

Gewas	Opp. ha	Bruto-opbrengst in kg per ha	Gem. vocht-percen-tage	Gem. vocht-korting in %	Netto-opbrengst in kg per ha	Vracht-korting in gld. per 1000 kg
Gerst	7,49	3860	18,8	5,4	3650	6,19
Haver	10,58	5150	20,8	9,5	4660	4,35
Tarwe	19,34	5810	22,0	9,6	5260	6,53
Totaal graan	37,41	5230	21,2	9,0	4770	5,88

Het hoogste vochtpercentage bedroeg 37,3%, wat ten gevolge had dat op het geleverde kwantum 55% werd gekort. De partij met het laagste vochtpercentage had 15,9% vocht, waarover geen gewichtskorting werd toegepast. Gemiddeld over alle afgeleverde stro werd 9% wegens te veel vocht gekort op het gewicht. De gemiddelde korting wegens afwijkende pakgewichten bedroeg f. 5,88 per 1000 kg.

8. Samenvatting

De sterk verlate graanoogst van 1962 viel in een periode waarin weinig dagen voorkwamen waarop met redelijk goed resultaat gemaaidorst kon worden.

Onder deze minder gunstige omstandigheden is op bedrijf No. 1616 in N.-Groningen ruim 37 ha graan met de maaidorser geoogst. De oogst begon op 20 augustus en was op 16 oktober geëindigd.

Op het bedrijf was in de oogsttijd een vrij ruime arbeidsbezetting aanwezig, nl. de boer met 1 zoon en 4 arbeiders. In ongeveer dezelfde tijd moest met deze bezetting echter ook 12 ha pootaardappelen en later 2 ha bieten worden gerooid en verwerkt.

De ongunstige weersomstandigheden maakten dat voor de oogst van de over het algemeen zware graangewassen meer tijd nodig was dan de capaciteit van de machines zou doen verwachten.

Het maaidorsen heeft door herhaaldelijk oponthoud wegens regen, het grondscheppen tijdens het maaien van de zwaar gelegerde gewassen, en het moeilijk kunnen reinigen, gemiddeld 4,1 manuur per ha geduurd.

Het graantransport heeft meer dan de normale tijd gekost wegens het vaker heen en weer moeten rijden met slechts gedeeltelijk gevulde graankippers.

Hetstro persen op de wagen heeft eveneens veel tijd gekost en daarom niet geheel aan de verwachtingen voldaan. De rijsnelheid wordt bepaald door het tempo waarmee het stro op de aangekoppelde wagen kan worden gestapeld. De snelheid van persen kan evenwel op nat land niet worden opgevoerd door hevig schommelen van de wagen , waardoor pers en wagen te veel te verduren krijgen. De sleep wordt voorts vertraagd door diepe insporing op nat land.

De afvoer van het stro heeft tamelijk veel tijd gekost door de moeilijkheden bij het persen, doch werd evenals het maaien vertraagd door herhaaldelijk oponthoud wegens regenbuien en door extra rijtijden.

Bij de diverse werkzaamheden heeft de boer vaak een extra arbeidskracht ingezet om althans het risico van oogstderving zo gering mogelijk te doen zijn.

De mechanisatie van de graanoogst heeft daarentegen een gunstig verloop van de aardappeloogst in de hand gewerkt door een aanzienlijke besparing op de arbeidsuren in de graanoogst ten opzichte van de traditionele oogstmethode.

9. Bijzonderheden per perceel

Perceel 9, wintergerst
Op maandag,20 augustus werd de maaidorser in gereedheid gebracht en is het grootste gedeelte van dit perceel, waarop een zwaar gewas stond, afgemaaid. Het werd de volgende dag afgewerkt ondanks de regenbuien. Het stro bleef 4 dagen op het land liggen door regenval op donderdag en vrijdag en werd op zaterdag geperst en in de schuur gereden.

Perceel 11, wintergerst
Op woensdag,22 augustus begon men met maaidorsen van dit perceel, maar ook hier kwam de regen als spelbreker. De volgende dag kwam men evenwel klaar. Het stro bleef tot de volgende week woensdag liggen voordat het geperst kon worden. Het moest eerst nog eens gekeerd worden.

Perceel 12, wintergerst
Omdat het vrijdag, 24 augustus te nat was, werd op zaterdag een begin gemaakt met maaidorsen. 's Maandags daarop kwam ook dit perceel gereed. Het stro werd tegelijk met dat van perceel 11 geperst en in huis gehaald.

Perceel 7, zomergerst
Nog op vrijdag, 31 augustus werd hier geprobeerd te maaidorsen, maar het bleek hiervoor nog te vroeg te zijn. Doordat nog te veel groene korrels voorkwamen is men slechts korte tijd bezig geweest. Door de zeer grote regenval in de daaropvolgende week stagneerde de graanoogst volkomen. 's Maandags,11 september werd het opnieuw geprobeerd, maar weer regende men uit. Zaterdag,15 september ging het enigszins en werd het perceel afgewerkt. Het stro werd in de daarop volgende week op woensdag en vrijdag geperst en afgevoerd, zodat de boer ruim drie weken tegen dit perceel dat vlak achter de boerderij ligt, heeft aangekeken, voordat het was afgewerkt.

Perceel 15, haver
Het perceel werd op donderdag en vrijdag,13 en 14 september in een traag tempo gemaaid, door een slechte ligging van het gewas. Een gedeelte van het stro werd de volgende dag meteen geperst, het restant de volgende week op woensdag, omdat het op maandag en dinsdag weer nat geworden was.

Perceel 10, haver
Het gelukte de haver in twee dagen te maaien op dinsdag en woensdag, 18 en 19 september. Het gewas was veel te geil geworden en lag plat tegen de grond. Daags daarna werd meteen begonnen het stro te persen en af te voeren. Het laatste stro kwam maandag,24 september binnen.

Perceel 16, haver
Ook dit perceel was zwaar gelegerd en was voor een groot deel doorgegroeid met een tweede gewas. Het werd na perceel 10 afgewerkt op 20 en 21 september. Het stro was wat langer onderweg; na te zijn gekeerd kwam het laatste stro op woensdag,26 september binnen.

Perceel 4, wintertarwe

Op zaterdag,22 september werd een begin gemaakt met het maaien, maar door kettingbreuk ontstond vertraging. De volgende maandag was het goed weer, het was een staand gewas en maaide goed. Daags daarop werd het stro geperst en 's woensdags kwam het laatste stro al in huis. Een op dit perceel ingezaaid hoekje zomertarwe kwam eerst op 11 oktober aan de beurt om te worden gemaaid en het stro hiervan kwam op 15 oktober in de schuur.

Perceel 1, zomertarwe

Op woensdag, 26 september ging men meteen door met het maaien van de zomertarwe, en de helft kwam hiervan binnen. Het gewas lag tamelijk plat tegen de grond. De volgende week maandag was het weer wat opgeklaard en kwam alles eraf. Er werd die dag ook nog een gedeelte van het stro geperst, maar de volgende dag viel aan oogstwerk voorlopig niet te denken, omdat er weer veel regen viel. Op maandag,8 oktober kon men na enige malen het stro gekeerd te hebben dit in pakken krijgen; op vrijdag werd het laatste stro van dit perceel in huis gehaald.

Perceel 14, zomertarwe

Het grootste deel van dit perceel, groot 2½ ha, werd op dinsdag, 2 oktober gemaaid. Het was een zwaar hangend gewas en het is rondgemaaid. Doordat de volgende dag veel regen viel, werd het stro erg nat. Op maandag,9 oktober werd het restant gemaaid. Het stro moest gekeerd worden en kwam op woensdag,11 oktober in de schuur. Door het rondmaaien duurde het persen langer dan anders.

Perceel 8, zomertarwe

Dit perceel tarwe heeft men in vier keer op verschillende dagen moeten maaien. Het was een zwaar gewas en het was pleksgewijze gelegerd. Het maaien begon op vrijdag,5 oktober en 's dinsdags kwam het gewas eraf. Het stro kon nog in dezelfde week worden geperst en binnengereden.

Perceel 6, zomertarwe

Dit was het laatste tarweperceel. Het was een zeer zwaar gewas met veel stro. Het werd op 9 oktober gemaaid op één dag en dorste goed. Het stro heeft echter nog 4 dagen op het land gelegen, voordat men aan persen toekwam.

De laatste strowagens werden maandag,15 oktober in de schuur gereden en de volgende dag gelost.
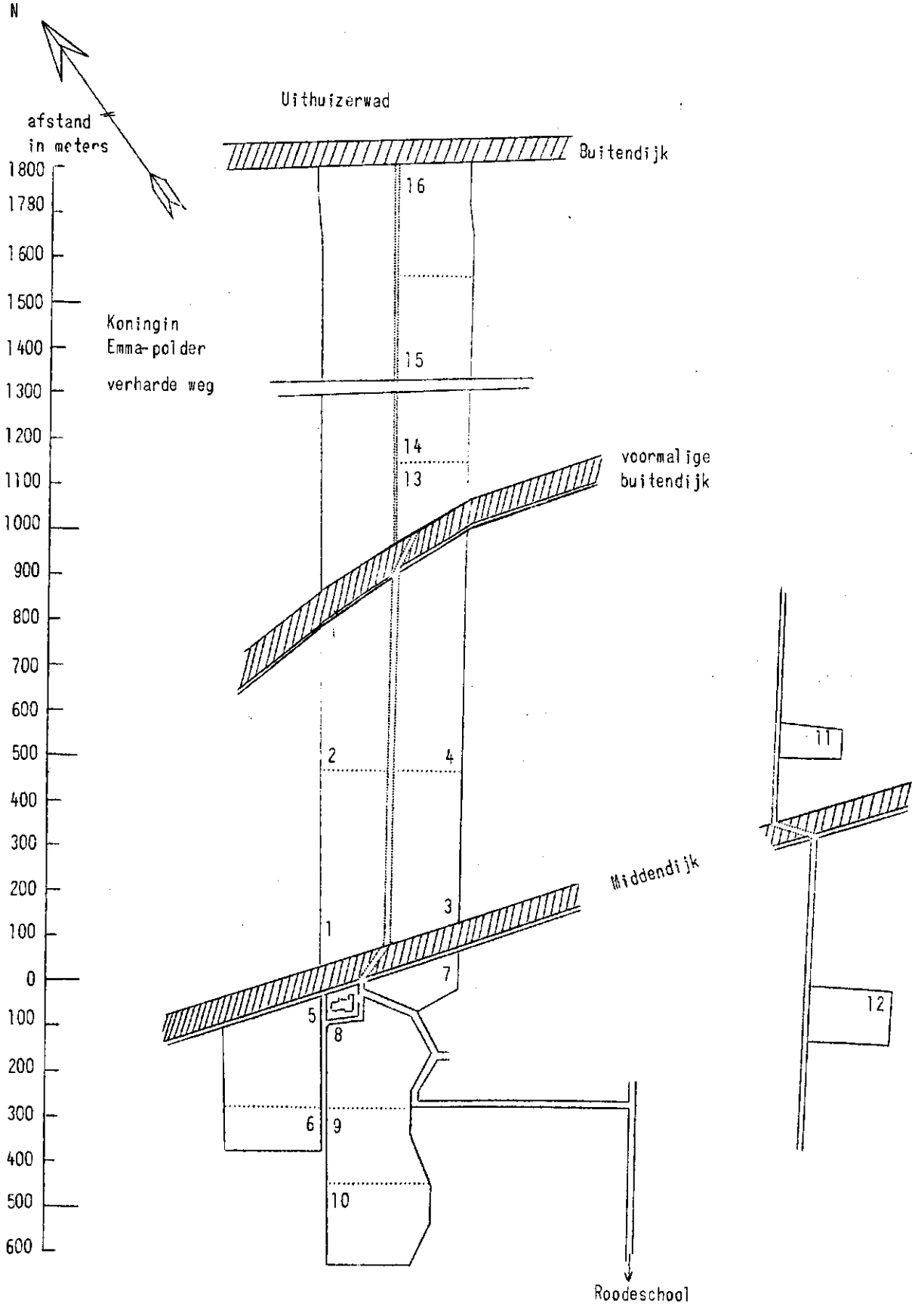
Plattegrond Bedrijf 1616
Schaal 1 : 12.500